

Liječenje hipertireoze radioaktivnim jodom

Pišu: mr.sc. Ivo Trogrlić i Dragan Trogrlić

Firma „ Dren „ DOO Žepče

tel/fax: 00387-(0)32-881-774, Mob: 00387-61-461-517

Liječenje hipertireoze radioaktivnim jodom prvi je izbor u liječenju kod starijih bolesnika koji slabo reagiraju na antitireoidno liječenje, a imaju srčane komplikacije ili drugu pridruženu bolest (plućni i bubrežni bolesnici) zbog kojih operacija nije moguća. Ovaj oblik liječenja smatra se dobrim izborom kod liječenja hipertireoze uzrokovane prisustvom toplih čvorova ili toksičnog adenoma. Radi se o autonomnim izraslinama na štitnjači koje pojačano izlučuju hormone štitnjače i uzrokuju hipertireozu. Radioaktivni jod se koristi i kod liječenja ponovne pojave hipertireoze nakon neuspješne operacije. Sa druge strane radioaktivni jod ni u kom slučaju ne smije se koristiti u liječenju trudnica i žena koje doje dijete. Velike rasprave vode se oko korištenja radioaktivnog joda u liječenju hipertireoze kod djece.

Liječenje mladih radioaktivnim jodom

Donja starosna granica za liječenje hipertireoze radioaktivnim jodom kod mladih osoba nije tačno utvrđena. Nakon dugogodišnjeg praćenja onih koji su liječeni radioaktivnim jodom, nije utvrđen povećan rizik za rak štitnjače, leukemije, niti im je ovaj vid liječenja ugrozio stvaranje potomstva. Niti na djeci roditelja prethodno liječenih radioaktivnim jodom nisu primijećene nikakve genetske promjene. Sve ovo je uticalo na mišljenje dijela liječnika da djeca već u dobi od 15 godina mogu biti liječena radioaktivnim jodom. Međutim ne slažu se svi sa ovim stavom. Pri tom se pozivaju na događaj koji se 1954. g dogodio na otocima Tihog oceana. Te godina su amerikanci vršili nuklearnu probu, a vjetar je radioaktivni oblak u kojem se, između ostalog nalazio i radioaktivni jod, odnio na obližnje naseljene otoke. Posljedice tog incidenta bile su da je svako drugo dijete (50%) oboljelo od raka štitnjače. Porast raka štitnjače zabilježen je i među odraslim stanovnicima, ali procentualno ni približno toliko kao kod djece. Ovaj događaj je pokazao da su djeca neusporedivo osjetljivija na djelovanje radioaktivnosti i stoga protivnici liječenja mladih osoba radioaktivnim jodom smatraju da se rezultati istraživanja o uticaju radioaktivnog joda na zdravlje odraslih ne mogu primjenjivati na osobe u razvoju i protive se ovom načina liječenja kod svih maloljetnih osoba. Osim toga hipertireoza je u djece rijetko oboljenje, a izuzetno rijetko prije pete godine života, tako da nema dovoljno podataka kako je liječenje radioaktivnim jodom, kod kojih je ono već korišteno, dugoročno uticalo na njihovo zdravlje. Sve je to razlog zašto većina liječnika u borbi protiv dječje hipertireoze najčešće kao prvi izbor liječenja biraju operaciju.

Doziranje radioaktivnog joda

Među liječnicima ne postoji ni suglasnost oko doze radioaktivnog joda kojom treba liječiti oboljelog i primjena doza različita je od jedne do druge medicinske ustanove, tako da su u rezultati liječenja hipertireoze i nuspojave liječenja radioaktivnim jodom različite. U početku ovog načina liječenja koristile su se velike doze čime se kod većine pacijenata postizalo izlječenje hipertireoze, ali je kod najvećeg broja njih nakon kratkog vremena, zbog velikih oštećenja štitnjače uzrokovane radijacijom, nastupila hipotireoza.

Vremenom su se razvijali različiti protokoli liječenja koji su se zasnivali na manjoj dozi radioaktivnog materijala, a sa ciljem poštede tkiva štitnjače i njenog koliko koliko normalnog funkcionisanja. Ovaj način liječenja uključuje rizik ponovne pojave bolesti, ali liječnici koji su skloniji primjeni manjih doza radioaktivnog joda računaju sa ovim rizikom i smatraju da je za zdravlje pacijenata važnije da se sačuva što više tkiva štitnjače prije svega zbog toga što današnji način liječenja hipotireoze ne uključuje liječenje T3 hormonom štitnjače, što liječenje hipotireoze čini nepotpunim i kod značajnog dijela oboljelih nedovoljnim. Odluku o liječenju oboljelih manjim dozama radioaktivnog joda olakšava i činjenica da se, za razliku od operacije čije se ponavljanje u slučaju povratka bolesti ne preporučuje, terapija radioaktivnim jodom u slučaju ponovne pojave hipertireoze može ponoviti i više puta. Liječenje manjim dozama radioaktivnog joda, bez obzira na povećan rizik od ponovne pojave hipertireoze, je bolji i humaniji pristup, ali on se, isključivo zbog visokih troškova liječenja zbog sasvim izvjesnog ponovnog javljanja bolesti i novog liječenja, u značajnom dijelu medicinskih ustanova izbjegava. Čak što više, zbog ušteda se sve više daje prednost onim dozama radioaktivnog joda koji će dovesti do sigurnog izlječenja hipertireoze ali i sigurnog uništenja kompletnog tkiva štitnjače nakon čega slijedi unaprijed planirano liječenje hormonima štitnjače (letrox, eutirox itd). I kod korištenja manjih doza radioaktivnog joda u više navrata dolazi do sve značajnijeg propadanja štitnjače sa izvjesnom hipotireozom, ali dok do toga ne dođe pacijenti koji su liječeni na ovaj način liječenja kroz duži vremenski period imaju bolji kvalitetu života.

Pripreme za terapiju radioaktivnim jodom započinju primjenom visokih doza antitireoidnih lijekova (favistan, PTU) da bi se postigla privremena kontrola bolesti. Nekoliko dana prije početka terapije pacijenti prestaju koristiti PTU (propiltiouracil) jer ovaj lijek smanjuje djelotvornost radioaktivnog joda, dok se odmah nakon ove terapije pacijentima daje favistan da se smanji učinak hormona štitnjače koji se oslobađaju iz njenog uništenog tkiva. Prvi rezultati ovog načina liječenja obično se javljaju 2 mjeseca nakon liječenja, dok se postepeno smanjenje funkcije štitnjače obično javlja 6 mjeseci nakon liječenja. Kod provjere hormonskog statusa pacijenata najuočljivija je niska vrijednost TSH koji može biti smanjen i duži vremenski period, ali bez bilo kakvih simptoma hipertireoze, tako da liječenje nije potrebno. Procjena rezultata terapije radi se 6 mjeseci od njenog završetka i tad se donosi odluka o eventualnom daljnjem liječenju, što zavisi o rezultatima pretraga i prije svega stanja hormona.